TAKA DE TINTA

REVISTA DEL CURS

CÒMIC I EDUCACIÓ

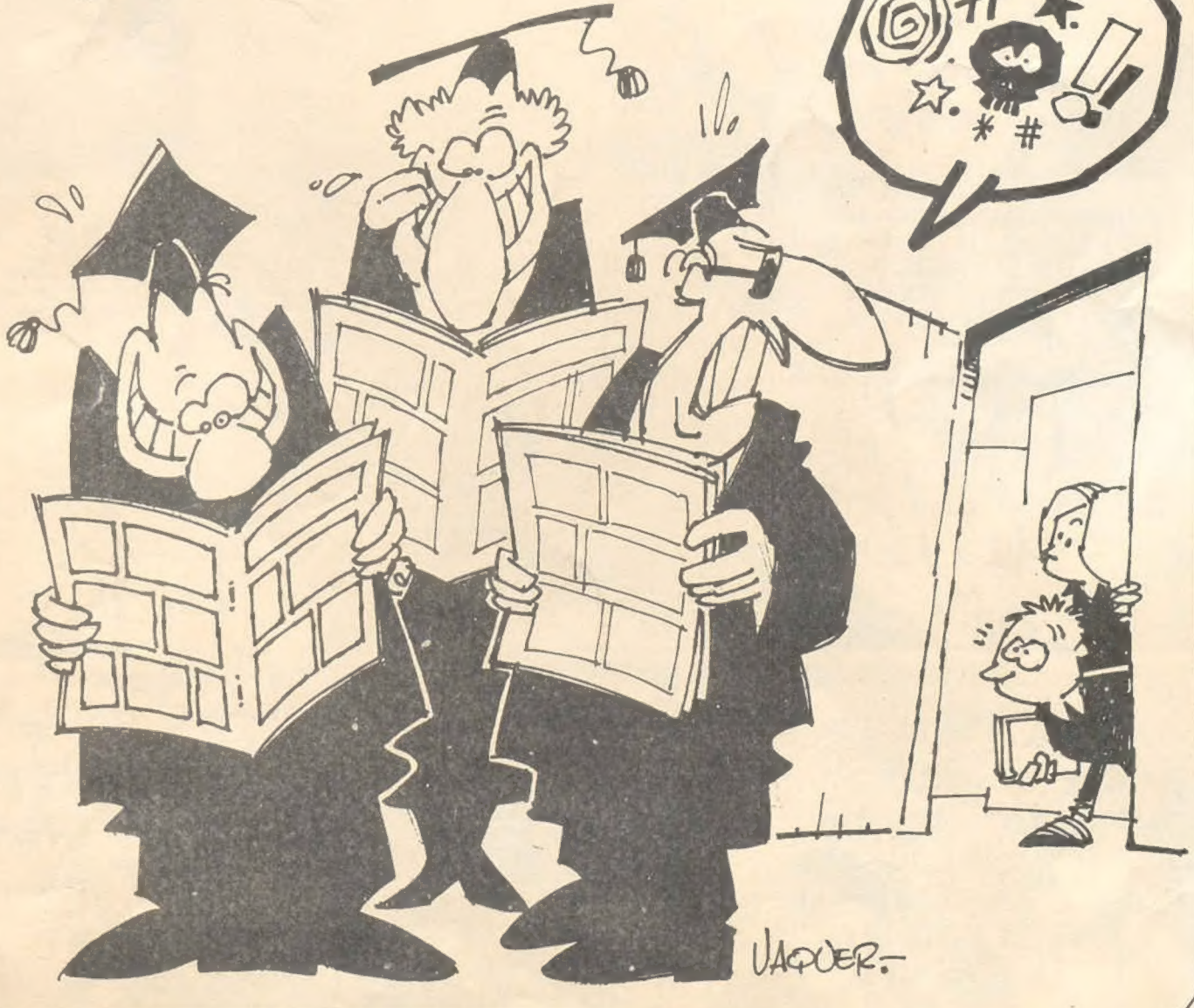

HEMEROTECA

ICE UPB UB

Universitat Politècnica de Barcelona
Universitat Central de Barcelona

QUÈ PASSA AQUÍ?!

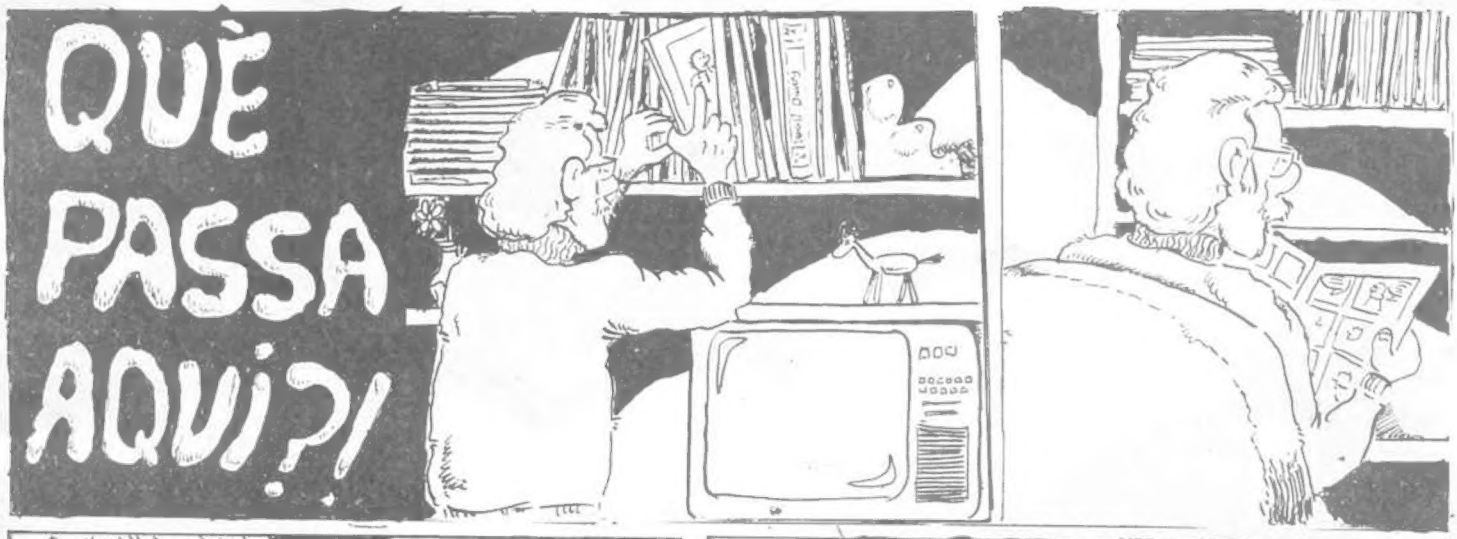

PRECISAMENT, S'HA MUNTAT UN CURSET DE CÒMICS A LA FACULTAT DE BELLES ARTS, ON SE L'ESTUDIA DESDE TRES PUNTS DE VISTA, LA HISTÒRIA, L'ANÀLISI, I UN TALLER, ON S'INTRODUIRAN NOCIONS

PERQUÈ, DESPRÉS LA AUTÒCTONITAT LA PRODUCCIÓ SERIADA D'IMATGES HA ESTAT PRESENT EN LES DIVERSES CULTURES I HA FACILITAT LA SEVA PRODUCCIÓ. APROXIMADAMENT, CAP ALS XIII, ES PRODUEIX UNA PRIMERA REVOLUCIÓ DEL QUE RESPECTA A LA SERIACIÓ DE LA IMATGE. PODEM DISTINGIR DUES GRANS TENDÈNCIES EN EL CÒMIC. LA TÈCNICA, O REPRODUCCIÓ DE LA IMATGE, I LA NARRATIVA, REPRODUCCIÓ DEL CAS

GUIÓ I DOCUMENTACIÓ A REMESAR

ELS DIBUIXANTS RENEGUEN DE NOSALTRES, ELS GUIONISTES. PERÒ, QUÈ ÉS UN.

GUIÓ. BÀSICAMENT ÉS L'ESQUEMA DE LA NARRACIÓ QUE SUPORTA UN CÒMIC. AQUE-

TEMA: DIBUIX / TEXTE
1r DIBUIXANT APOIA LA CARA EN UNA MÀ I FUMA, MIRANT FIXAMENT CAP AL LECTOR
M'HA TOCAT FER EL GUIÓ. FEINA DIFÍCIL. UN GUIÓ ÉS UNA NARRACIÓ.

LLES RATLLES, QUE VINYETA A VINYETA, FAN QUE EL NOSTRE DIBUIXANT PREFERIT REALITZI LES SEVES OBRES MESTRES. LES NOSTRES EINES DE TREBALL NO SÓN SOLAMENT EL PAPER I LA MÀQUINA D'ESCRIURE. SI ES VOL FER UN BÓN GUIÓ CAL DEFINIR LA

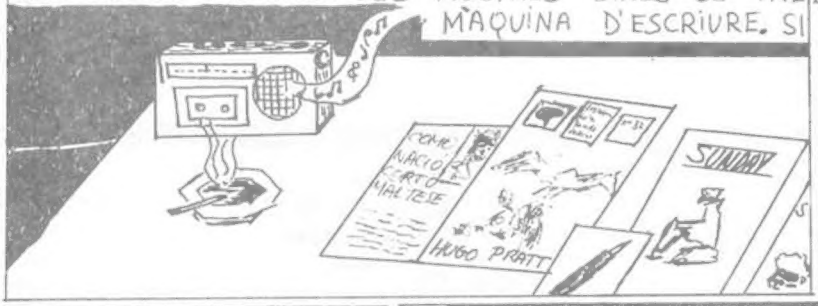

PSICOLOGIA DELS PERSONATGES, LA TRAMA,

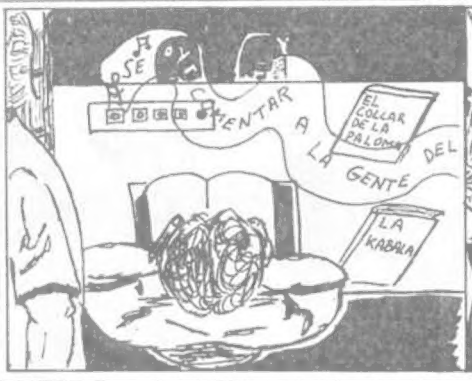

ELS ESCENARIS. CAL, DONCS, **DOCUMENTAR-SE**, PERÒ TAMBÉ CAL DONAR LES LINIES MESTRES DEL MUNTATGE. CAL DONCS UN CONEIXEMENT DEL LLENGUATGE DEL MITJÀ. NO ES D'EXTRANYAR QUE MOLTS DELS GRANS CREADORS SIGUIN DIBUIXANTS I GUIONISTES. HUGO PRATT, ES UN D'ELLS, ENCARA QUE LA SEVA PRIMERA OBRA EUROPEA "ASSO DI PICCHE" SIGUI CONJUNTA I GRAN

PART DE L'AMERICANA TINGUI GUIÓ D'OESTERHELD, LA SEVA GRAN OBRA LI PERTANY TOTALMENT

CORTO LI PERTANY DE PENSAMENT I ACTE. FORMA PART D'ELL MATEIX. NOMÉS LA MORT ELS POT SEPARAR

vamos Corto, no te pongas tonto. soy yo, quien morirá con Venecia, tu morirás cuando yo lo decida... y recuerda, tu desaparición está planificada desde "Los Escorpiones del Desierto"

FI.

parlem de material

G. Boada - 82

PRIMER EL PAPER... NO, AQUEST NO QUE ÉS MAT I VA BÉ PER FER-HO A PINZELL. MILLOR UTILITZAR EL SATINAT SI VULL EMPRAR LA PLOMILLA... UN DIA D'AQUESTS HE DE PROVAR EL COUCHÉ...

MACO EL DIBUIXET! A PASSAR-HO A TINTA ARA. UNA PLOMILLA, UN PINZELL (DE PÈL DE MARTA, MILLOR), UN ROTRING PER A LES RATLLES DRETES...
...I LA TINTA XINA, NATURAL

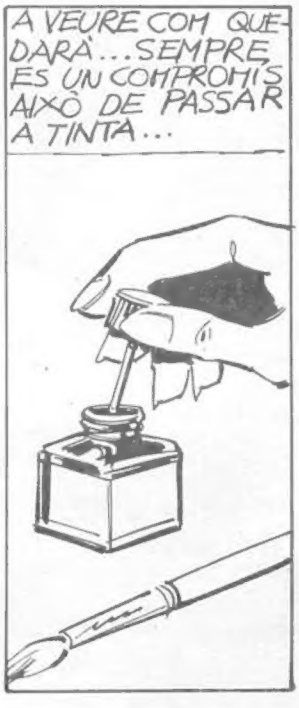

UNA PÁGINA DE ANTONIO MARTÍN

Fín de curso, de cursillo, de curset... El Curso COMIC Y EDUCACIÓN, patrocinado por no sé cuantos ICEs, una Facultad y con las bendiciones del espíritu santo de Outcault, Dirks, Busch, Apeles Mestres, Caran D'Ache, Mecachis, McCay, Xaaradó y otros ilustres ancestros, finaliza. Estamos a 17 de junio de 1.982. Una fecha histórica: el comic acaba de entrar en la Universidad española, por la puerta grande, como los buenos toreros...

¡Quién nos lo iba a decir hace años!. Cuando nuestras mamases nos rompían los tebeos que llevábamos a casa; cuando los buenos curas o monjas de los buenos colegios a los que nuestros buenos progenitores nos enviaban para educarnos encendían educativas -- piras con nuestros preciosos tebeos... ¿Quién nos lo iba a decir, cuando, no hace tanto, elegimos probar la suerte y dejándonos llevar del viento de la fortuna nos dedicamos a esto de la historieta?. Propios y extraños nos dijeron que estábamos locos, que nos dedicáramos a la carrera que habíamos estudiado o que eligiéramos un oficio serio y provechoso como, por ejemplo, capador de ranas, con más futuro que el de historietista.

Y ahora ésto... cuatro meses de clase. Teoría y práctica, combinadas. Con un programa excesivamente ambicioso, con menos medios de los que esperábamos, con sus más y sus menos, vaya, todo normal en la enseñanza. Pero, sobre todo, con el respaldo que en nuestra sociedad supone la Universidad. ¡Ahí es nada , el comic en la Universidad!. Los dibujantes sorprendidos: "ah, pero ¿entonces os habéis tomado en serio esto del comic?, ¿no lo haceis por esnobismo?". Los guinistas no opinan, no quedan, los han mandado a las Malvinas, y dos o tres, que se escaparon, están apuntalando el edificio de la Editorial Bruguera. Los aficionados: "pero estáis locos, con lo bonito que es mirarse los tebeos y guardarlos y quitarles el polvo una vez al mes y vosotros os empeñáis en complicarlo todo". Los libreros especializados: "bah, cuatro chalados, ya se les pasará cuando los compre alguna editorial". Los maestros, licenciados, profesores, pedagogos: "pues está bien eso del curset de comic i educació que habéis hecho, ¿servirá para enseñar didáctica del lenguaje?, ¿lo puedo emplear para las matemáticas modernas?, yo trabajo con disminuídos mentales, ¿estará bien eso de que lean comics?". Y así hasta el infinito.

Y mientras, los quince o veinte tíos y tías que han acabado el curso dispuestos a resistir como sea, atrincherados detrás de la colección completa de Cul de Sac, guiados por Corto Maltese y preparándose para el asalto final.

Cuando ésto ocurra, cuando llegue la traca final, al menos nos cogerá con el gustazo de haberlo conseguido. Unos dar el curso y otros recibirlo, aguantarlo, cursarlo, o, como poco, divertirse con esto de los comics.

Hemos aprendido mucho. Los que más, quienes dábamos el curso. Ahora sabemos lo que no habríamos hecho y lo que haríamos si estuviésemos empezando. Otra vez será. Si todo va como nuestro coordinador en jefe espera, el año que viene otra vez. Entonces sí que será un curso guapo de veras. Palabra.

Y mientras, chicos, y chicas perdón, a ponernos en grupo para la foto. Cada uno que ofrezca su mejor perfil, el que quiera que pose de frente. Sonreir. Poner vuestra mejor cara. Atentos a la foto... Entramos en la Historia con el I Curso de Comics organizado e impartido en la Universidad española.

Barcelona, marzo-junio de 1.982

ALGUNS DELS TREBALLS

el còmic a l'escola

rosa m. barambio

DEMÀ HE DE PRESENTAR LA PÀGINA I ENCARA NO TINC EL GUIÓ VEJAM! POTSER PODRÉ TREURE UNA IDEA "REAL COM LA MATEIXA VIDA"
PASSEJARÉ PER L'INSTITUT AMB UN CÒMIC A LA MÀ.
¡A VEURE QUÈ PASSA!
comic
JA HA PASSAT UNA COSA AMB LA PROFESSORA DE CATALÀ
COM ES QUE NO ESTÀ FET EN CATALÀ?
UNS ALTRES PROFESSORS TAMBÉ EM
A VEURE QUE PORTES!
DEMANEN EL CÒMIC PER A FULLEJAR-LO
VA... DEIXINS-HO VEURE....
DESPRÉS ELS ALUMNES
AIXÍ M'ESTARÉ CALLAT I QUIET...
VAIG A FER CULTURA!
I FAN ELS SEGÜENTS
EL CURS QUE VE HEM DE COMENÇAR FENT COMIC....
COMENTARIS...
ANEM A COMENÇAR LA LLIÇÓ D'AVUI. ESCOLTEU....
CONCLUSIÓ: VISCA EL CÒMIC! JA HA ENTRAT A L'ESCOLA I DONARÀ GUERRA COM A MITJÀ DE COMUNICACIÓ....

EDITORIAL

JA SÓC AQUÍ! FRASE HISTÒRICA. EDITORIAL HISTÒRICA?: EL CÒMIC HA FET LA SEVA ENTRADA OFICIAL A LA UNIVERSITAT. UN CURS = 40 h. ORGANITZEN ELS INSTITUTS DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ DE LA CENTRAL I LA POLITÈCNICA I LA FACULTAT DE BELLES ARTS. TREMOLIN ELS DILETANTISTES D'UN I ALTRE SIGNE. AIXÓ VA DE BÓ!. **UUUH!** AIXÒ NO HO ATURA NI L'ANUNCIADA CRISI EDITORIAL. PERQUÈ EL CÒMIC NO ÉS **SOL**AMENT UN "COMECOCOS" I UN NEGOCI. NO SENYOR! ENCARA QUE MOLTS APOCALÍPTICS NO HO VULGUIN VEURE, EL CÒMIC HA ESCRIT ALGUNES PÀGINES IMPORTANTS DE LA KULTURA QUE ELLS VOLEN MANT**ENIR** "CASTA Y PURA" ... DE L'ART QUE VOLEN TANCAR EN MUSEUS I GALERIES, DESINFECTAT, ESTERILITZAT. QUÈ DIR DE L'EDUCACIÓ? NO SE'N PARLA TANT D'EDUCACIÓ PARAL.LELA? DONCS BÉ, EL CÒMIC ÉS UN DELS SEUS AGENTS. I NO N'HI HA PROU INTRODUÏNT-LO. COM UNA PETITA PART, D'UN PETIT TEMA DE L'AREA DE SOCIALS. COM D'ALTRES SISTEMES D'IMATGE, CAL QUE MESTRES I NENS EL CONEGUIN A FONS, QUE EL TREBALLIN I L'ESTUDIÏN, DONCS

donc... donc... ES LA ÚNICA FORMA D'ACONSEGUIR LECTORS-ACTORS CRÍTICS, MÉS DIFÍCILS DE MANIPULAR PER MITJÀ DE LES SEDUCTORES ESTRATÈGIES QUE EL MÓN DE LA IMATGE -I CONCRETAMENT EL CÒMIC- UTILITZEN COM ELS CANTS DE LES SIRENES DE LES HISTÒRIES MÍTIQUES.

AQUESTA HA **ESTAT** UNA PRIMERA EXPERIÈNCIA, PROU RICA, I HO PODEU COMPROBAR AL **TENIR**-LA ENTRE LES MANS. **TAKADETINTA**. ELS QUE L'HEM PENSADA I SUPORTADA - FÍSICA, moral i Econòmicament - N'ESTEM FORÇA CONTENTS. I... ESPEREM QUE TAKADETINTA I EL CURS NO ABAIXIN EL TELÓ AMB EL RÈTOL DE **FI**... PREFERIM, DESITGEM EL **CONTINUARÀ** DELS VELLS TEBEOS.

A. REMESAR

El personatge

CARME MUÑOZ · 92

HEM DE FER UN CÒMIC MOLT DIFERENT...

SÍ, PERÒ TENIM UNA DIFICULTAT...

NO PODREM MODIFICAR-LOS DEL TOT. LES CONVENCIONS ENS LIMITEN

BÉ, I QUE ME'N DIUS DE L'HEROI CLÀSSIC

RESPÓN MASSA A LA IDEA D'ESTEREOTIP, L'APRENEM, L'ASSIMILEM DE MANERA INCONSCIENT

MES SÓN ACCEPTATS MASSIVAMENT NINGÚ ELS QÜESTIONA PERQUE SÓN EL QUE TOTS VOLDRIEN ÉSSER: HÀBILS, INTUITIUS, AUDAÇOS, BEN PLANTATS I TANTES COSES MÉS... I L'HEROI MODERN TAMPOC ENS SOLUCIONA GRAN COSA JA QUE ÉS COM EL CLÀSSIC PERÒ DESENCANTAT. A SOBRE NO DEIXEN DE SER PERSONATGES FUNCIONALS.

TAMBÉ HEM DE DESFER-NOS D'ALTRES PERSONATGES: OBJECTES ANIMATS, ANIMALS I FORMES HUMANITZADES, PAISATGES I TOT ALLÒ QUE PUGUI CONVERTIR-SE EN FIL CONDUCTOR D'UNA ACCIÓ

COM AQUEST?

I VOLS DIR QUE NO ENS CALDRIA TAMBÉ DEIXAR FORA DE JOC ALS PERSONATGES INDICIALS? NO HAURIEM D'ELIMINAR A TOTS AQUELLS QUE NO JUGUEN CAP PAPER EN L'ACCIÓ I FUNCIONEN COM ELEMENTS D'AMBIENTACIÓ?

I ARA? QUÈ FEM?

ARA SÍ QUE ENS HEM TOPAT AMB UN CODI BEN RESTRINGIT!!
HOLLYWOOD... ¡Y acción!
... I AMB UNA CONVENCIÓ FORÇA ARRELADA.
CARME MUÑOZ-82
HEM DE SEGUIR PENSANT!
PENSANT
pensant...

PLANIFICACIÓ i ENQUADRE

ESTUDI 13

SILENCI

AQUEST DECORAT ON EL VEIEU ÉS UN GRAN PLA GENERAL
OI QUE EM VEIEU SENCER? ES CLAR, COM QUE AQUESTA VINYETA ÉS UN PLA SENCER JA JA JA!
EL PLA MIG DE LA 3 EXPRESSA MILLOR ELS GESTOS
JO! JO SÓC L'AUTÈNTIC PLA AMERICÀ. ALE HOP! OBSERVEU EL TALL ALS GENOLLS
CONTROL? ESTEU MIRANT AQUEST PLATÓ EN PICAT?
SÍ? OK!
SÍ, FINS A LA CINTURA. I A SOBRE EN VISIÓ D'ANGLE MIG. AIXÍ ES POT VEURE MILLOR L'ACCIÓ AAAAGH!
QUINA VERGONYA TANT PRIMER PLA TANT PRIMER PLA! SEGUR QUE TOTS SEN DONEN COMPTE DE LA MEVA EXPRESSIÓ
1
2
3
4
PANTALLA EXCLUSIVA PEL PLA DETALL
EI! MANEL! NO PARLIS AMB PUCES i ARREGLA LA PANTOLLA 1, QUE NO ESVEU EL PLA GENERAL DEL PLATÓ.
AL MIRAR CAP AMUNT VEIEU AQUEST ESTUDI I A NOSALTRES EN UN ANGLE DE VISIÓ CONTRAPICAT
¡SI VOLEU VEURE UN PICAT REAL MIREU LA POSTAL
AIXÒ SÍ QUE ÉS UNA PLANA PLANIFICADA

LA SEQÜÈNCIA

DDD CÒM ARRIBA UN CONSELL

"I AQUÍ HEM D'OMPLIR LES PÀGINES CENTRALS!
QUÈ DIUEN, TOTEM?
TELA, TU
UN PÒSTER PLEGAT, COM AL PLAY-BOY!
...SOBRE PAPER COUCHÉ I A QUATRICROMIA!
EPA
JUA FOTO DE TOTS?
EN PÍXOTES...
...I UN CÒMIC -O HISTORIETA- FET ENTRE TOTS...?
NIA GOIA TEVA?
LA MASSIVA AGRESSIVA QUI ÉS?
QUE ELS PERDRIX TRANSMETIN?
...SENSE RACIS MASCLISTES

1
ENCARA QUE HI HAGUES SUCCECIO D'IMATGES NO S'HA DE CERCAR ELS ORIGENS DEL COMIC A LES CANTIGUES D'ALFONS Xº
TORNI A LA CASETA ANTERIOR.

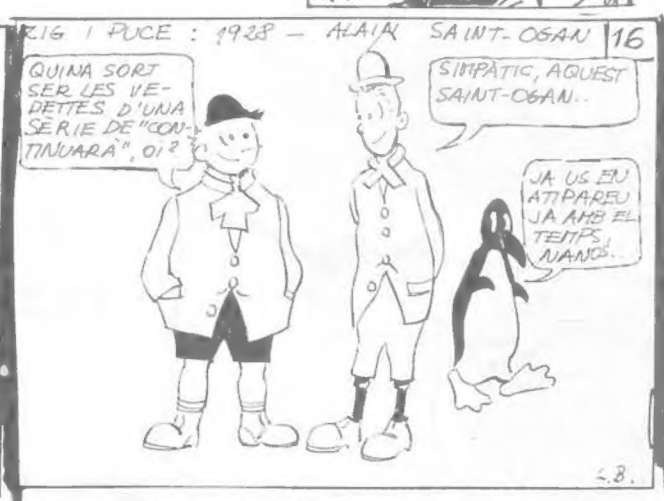
ZIG I PUCE : 1928 — ALAIN SAINT-OGAN
16
QUINA SORT SER LES VEDETTES D'UNA SÈRIE DE "CONTINUARÀ", OI?
SIMPÀTIC, AQUEST SAINT-OGAN...
JA US EN TIPAREU JA AMB EL TEMPS, NANOS.

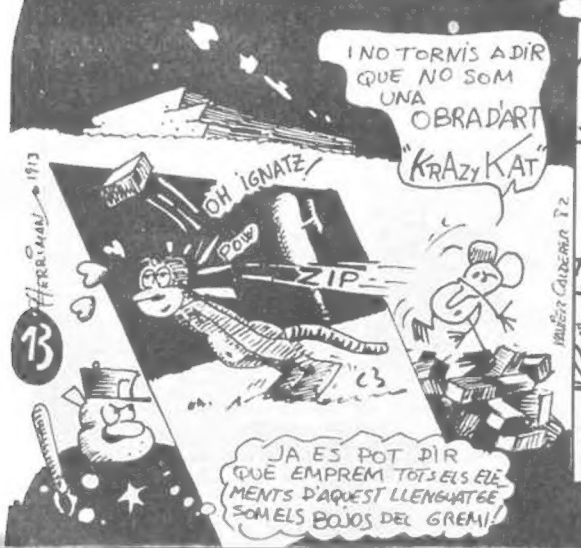
13
HERRIMAN 1913
¡NO TORNIS A DIR QUE NO SOM UNA OBRA D'ART "KRAZY KAT"
OH IGNATZ!
POW
ZIP
JA ES POT DIR QUE EMPREM TOTS ELS ELEMENTS D'AQUEST LLENGUATGE SOM ELS BOJOS DEL GREMI!

11
- MIENTRAS EN EL OTRO LADO DEL ATLANTICO, EL ENGUAJE ERA LLEVADO A SUS MAXIMAS CONSECUENCIAS.
- COMO ESTAMOS DE VIAJE DE VUELTA, VUELVA A LA CASILLA 7.

4 DE REDACCIÓ A TAKADETINTA?

...ANT ! FIXAT-HI ESTEM PARLANT GLOBUS... I EXCA- NO ES HAVIEN CREAT

DESDE MEDIADOS DEL S XIX YA SE PUBLICAN HISTORIETAS. DESTACAMOS A W. BUSH (ALEMAN) TÖPFFER (SUIZO) CARAN D'ACHE I NADAR (FRANCESES)

MAX UND MORITZ (1865) de W. BUSH.

BANG HEARST BOOOM VIL·LA LLUÇ EN 1895 PULITZER R. OUTCOULT Barambio 4

5 THE KATSENJAMMER KIDS (1897) E.Luenga 82 (R. DIRKS)

...PAÍS DELS SOVIETS

...ERGE ens va crear ...pa 1929 per a la ...sta belga. "le petit ...gTiene"

GERRR

18

· VOLVEMOS A LOS U.S.A. REGRESE A LA CASILLA 14

6- THE UPSIDE DOWNS" ES L'OBRA EXTRAVAGANT DE VERBECK, QUE CAPGIRANT-LOS, JUGA AMB TOTS ELS ELEMENTS DEL LLENGUATGE DEL CÒMIC.

...PRAVDA...

...JODELLE i SAGA DE XAM FAN POSAR LES DENTS LLARGUES ALS HEROIS CLÀSSICS COMENÇA L'ERA DEL SEXE i L'EROTISME!!!

G.B.

...AMOS NOSOTROS...

YEPA! VOH!

TAKADETINTA

23 G.V.

20

19 BUCK ROGERS 1929 DICK CALKINS WOWLAN

POPEYE 1929 ELIZE-SEGAR E.Luenga 82

7

· ESTAMOS DE VIAJE A EUROPA. DEBERA VOLVER AL PRINCIPIO.

PERO A PESAR DE SUS DIFICULTADES DEL LENGUAJE, PESABAN MUCHO LOS ESQUEMAS PEDAGÓGICOS (A. RUBIO ITALIA)

10

BARKER, CREA ESTE PERSONAJE EN U.K. SE PUEDE APRECIAR LA UTILIZACIÓN DEL GLOBO Y DE LAS LINEAS CINETICAS.

9

LA PRIMERA HISTORIETA ESPAÑOLA CON GLOBOS APARECE EN ENERO DE 1.906 EN "EL DILUVIO". ¿QUIÉN ERA SU AUTOR?

YO SOY TOLÍN Y ESTE ES MI AMIGO PICKS

NOS DIBUJÓ Q.MEL

8.

IDEA: T. RENESAR
REALITZACIÓ: TAKADETINTA

EXPRESION y MOVIMIENTO

OTROS ASPECTOS QUE HAY QUE TENER EN CUENTA A LA HORA DE REALIZAR UNA HISTORIETA SON: EXPRESIONES ANIMICAS CORPORALES Y FACIALES, LINEAS CINÉTICAS, ETC. QUE AYUDAN A ENTENDERLA MEJOR.

...PARA QUE LO ENTIENDAS BIEN, TE LO EXPLICARE MEDIANTE UNOS SIMPLES EJEMPLOS GRÁFICOS.

ESAS RAYITAS QUE APARECEN EN EL EJEMPLO 2 AL LADO DE LOS PIES Y LAS MANOS DEL PERSONAJE, SON LA LLAMADAS "LINEAS CINÉTICAS". Y REALMENTE DAN MAYOR SENSACIÓN DE QUE EL PERSONAJE CORRE..

EJEMPLO 1

EJEMPLO 2

OBSERVA COMO CON EL SIMPLE DETALLE DE ESAS "GOTITAS" SOBRE LA CABEZA DEL PERSONAJE, AYUDAN A RESALTAR LA EXPRESION DE ASOMBRO DEL MISMO. ¿TE DAS CUENTA?

ESTOS SON ALGUNOS EJEMPLOS SOBRE EL MOVIMIENTO DE LA FIGURA.
NO TE RESULTARÁ DIFICIL EL IR MODIFICANDO ESTAS FIGURAS E INCLUSO REALIZAR OTRAS SACADAS DE TU PROPIA INVENTIVA.

NORMAL

ALTIVEZ

PREOCUPACIÓN

SIGILO

ALEGRIA INCONTENIDA

SALTO

Y ASI LLEGAMOS A LAS EXPRESIONES FACIALES...

TUBO DE TEMPERA

COÑO!

CHAFF

...EN CUANTO A LAS EXPRESIONES FACIALES... ¡COGE UN ESPEJO Y TE COPIAS LA CAROTA! ¿VALE MAJO?

LUQUE 82

EN AQUESTA PÀGINA PARLAREM DE **GLOBUS. ONOMATOPEIES i METÀFORES VISUALS.** MOSQUES TINTINS, A. NARTINS, GROSSOS i PRIMS, i NAPS i COLS, i PÀGINES i BOMBETES i ...

TIO! QUE CALLIS QUE NOMÉS TENÍES DE DIR EL TITOL!!!

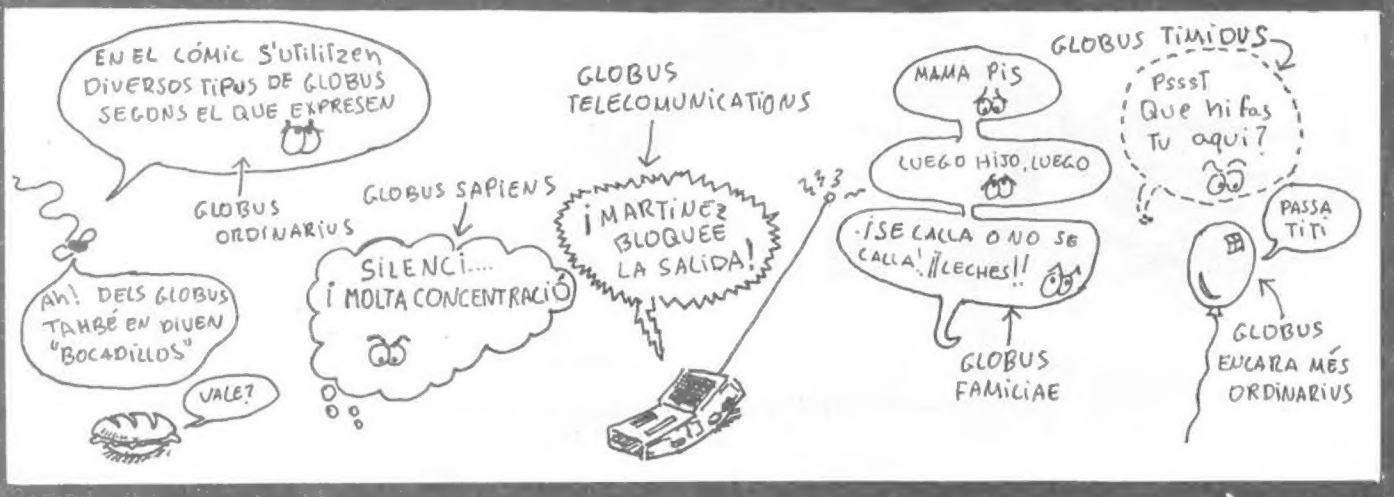

APART DEL SIGNIFICAT QUE PUGUIN TENIR, CADA DIBUIXANT ELS FA COM VOL
O COM LI SURTEN
AIXÒ ÉS UN TEXT DE RECOLZAMENT
SI, PERQUE N'HI HA CADA UN QUE FA UNS GLOBUS....
¿Que passa amb els meus globus eh?
JO SEMPRE PROCURO FER-LOS NORMALS
DONCS A MI SEMPRE EM SURTEN AIXI....
DIME COMO HACES LOS GLOBOS Y TE DIRÉ COMO ERES